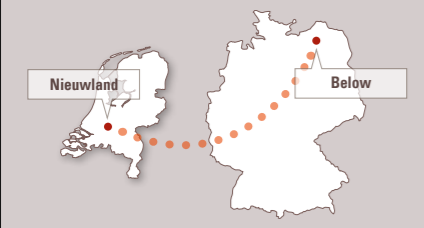

Fokje en Wim Scherpenzeel

De gedreven Wim Scherpenzeel emigreerde op 26-jarige leeftijd naar Duitsland en kocht er een bedrijf met ruim 400 melkkoeien. Met personeel omgaan was het moeilijkst, het bieden van koecomfort het belangrijkste.

Aantal koeien:	650
Melkquotum:	6.500.000 kg
Hoeveelheid land:	350 hectare
Vervangingspercentage:	21 procent

Wim en Fokje Scherpenzeel melken met 650 koeien 10.000 kg melk per koe

Alles moet kloppen

Een vervangingspercentage van 21, een celgetal lager dan 150.000 en per koe een productie van gemiddeld ruim 10.000 kg melk. Voor vakmensen niet onhaalbaar, maar bij een omvang van 6,5 miljoen kg melk moeten alle hens aan dek voor dergelijke kengetallen. De naar Duitsland geëmigreerde Wim en Fokje Scherpenzeel hebben het in de vingers.

tekst Tijmen van Zessen

Elke dag stroomt er ruim 18.000 kg melk door de 2 x 14 rapid-exit-melkstal van Wim (32) en Fokje (34) Scherpenzeel. Het is de melk van 560 melkgevende koeien die driemaal daags worden gemolken. Elk uur passeren 90 koeien de melkinstallatie; het melkproces is een 24 uurseconomie waarin zeven van de elf medewerkers hun brood verdienen. 'Als ik naar bed ga, wordt er gemolken en als ik wakker word, zit de tank vol', zegt Wim Scherpenzeel niet zonder trots. In december 2002 emigreerde hij naar het Oost-Duitse Below en stapte uit de maatschap die de toen 26-jarige ondernemer in Nieuwland had met twee broers.

Geen woord Duits

Below Farm was een oud staatsbedrijf met elf medewerkers en loopstallen die ruimte boden aan 440 dieren. Wim nam samen met een mede-investeerder de

koeien over, inclusief de medewerkers. 'Toen begon het', zegt Wim lachend. 'Ik sprak geen woord Duits, haalde op de mavo altijd een één, want daar zou ik toch niks mee doen. Het omgaan met de medewerkers en hun taal was lastiger dan het managen van de groep van ruim vierhonderd koeien, want veel koeien was ik al gewend in Nieuwland.' Tegenover het personeel moest Scherpenzeel zich als nieuweling bewijzen. 'In het begin was ik te vriendschappelijk. Dat waren de medewerkers niet gewend. Hun vorige werkgever moesten ze altijd met 'Herr' aanspreken. Hij zei hen wat ze moesten doen. Maar ik merkte dat het beter is om zowel tussen als boven je medewerkers te staan. De medewerkers kunnen bij mij hun verhaal kwijt, maar het moet geen vriendschap worden. Want een vriend geef je niet op z'n kop, terwijl dat wel moet kunnen.'

Scherpenzeel ziet het als een uitdaging om mensen aan te sturen. 'De kunst is om de juiste mensen op de juiste plek te zetten. De vaste werkzaamheden, het dagelijkse werk, is voor het personeel. Je kunt met medewerkers veel meer werk verzetten dan in je eentje.' Maar in feite melk je toch nog steeds zestig koeien per persoon? 'Ik hoef niet veel koeien te melken om de hoeveelheid koeien. Het is voor mij de uitdaging om bij een grote omvang evengoed sterke resultaten neer te zetten. Wij draaien een vervangingspercentage van minder dan 21, een celgetal beneden de 150.000 en dat alles bij een productie van ruim 10.000 kg melk per koe. Dan moet alles kloppen.' Scherpenzeel paste de bestaande gebouwen aan om de koeien meer comfort te bieden. Twintig ventilatoren moesten in de zomerperiode voor meer frisse lucht zorgen en waar mogelijk werden muren

90 koeien per uur in de 2 x 14 rapid-exit-melkstal

Extra zorg rondom kalven

Dankzij veel comfort een vervangingspercentage van 21

weggebroken. De slechte drinkwatervoorziening onderging een forse verbetering doordat Scherpenzeel meerdere kantelbakken plaatste met een rondpompstelsel en verwarming. De vloeren ruwde hij op en de ligboxen kregen matrassen, die de veehouder in 2007 vervangde door diepstrooiselboxen. Sindsdien daalde het vervangingspercentage van 32 naar 21 procent. 'Hierdoor kunnen we met eigen aanfok minimaal 15 procent per jaar groeien.'

Wat zeker moet kloppen, is volgens Scherpenzeel het management rondom afkalven, het transitie management. 'Ze-

ker op een groot bedrijf. Er kalven hier drie koeien per dag; als dat niet soepel loopt, kost het koeien en en levert het enorm veel werk op. Koeien mogen geen melkziekte en nageboorteproblemen krijgen. Daarom voeren we kaliarm in de close-upgroep met structuurrijk natuurhooi, mais en anionische zouten. Om de opname te bevorderen, krijgen ze ook een beetje bierbostel. Deze koeien lopen op stro.'

Zeven diergroepen

In totaal telt Below Farm zeven groepen met koeien: een groep verse koeien tot

twintig dagen na afkalven, een hoogproductieve groep, een laagproductieve groep, een vaarzensgroep, twee droogstandsgroepen (close-up en far-off) en een groep koeien die korter dan vijf dagen geleden heeft gekalfd.

'Bij de laatste groep koeien meten we dagelijks de temperatuur en controleren we de melkproductie en de algehele gezondheid van het dier.' Start de koe goed op, dan schuift ze door naar de verse koeiengroep. Het rantsoen bestaat daar uit 75 procent mais, 25 procent graskuil en daarbovenop 1 kg hooi en circa 8 kg krachtvoer. Dit bestaat uit veertig pro-

Sjoukje 1 (v. Superior) produceerde in haar eerste lijst 13.000 kg melk in 320 dagen

Het melken is een 24 uurseconomie

De elf medewerkers van Below Farm plus twee losse krachten

Backflush-systeem in tepelvoering

cent natte bijproducten (bietenperspulp en bierbostel) en zestig procent droge krachtvoerders (soja, maismeel, vetvlokken en mineralen).

De hoogproductieve krijgen hetzelfde menu met 0,75 kg hooi en tien kg krachtvoer, de laagproductieve krijgen minder krachtvoer en geen hooi. 'Er zit weinig graskuil in het rantsoen, maar hier is het te droog om goed grasland te beheeren. Weidegras zoals in Nederland vind je verder nergens.'

Het risico op vervetting bij dit hoge aandeel mais valt volgens Scherpenzeel mee. 'De hoge melkproductie voorkomt dat; we zitten nu op 32,5 kg melk met 3,95% vet en 3,30% eiwit. De jongste jaarproductie is 10.557 kg melk in 319 dagen met 4,06% vet en 3,32% eiwit. Verder werken aan ruwvoerkwaliteit, koecomfort en een goede koeverzorging moet de productie komende jaren nog verder doen stijgen. Door driemaal daags te melken blijven de koeien persistent en worden ze niet gauw te vet. Wel is het belangrijk om ze op tijd drachtig te krijgen. Alle koeien hebben een stappenteller. Vanaf vijftig dagen insemineren we. Koeien die op dag negentig nog niet geïnsemineerd zijn, komen in een programma met bronstsynchronisatie terecht.' Op maandag- en donderdagochtend wordt drachtigheidsonderzoek gedaan, waarna deze koeien diezelfde middagen bekapt worden. Bij de guste en nog niet geïnsemineerde koeien start het synchronisatieprogramma op dinsdag.

Backflush-systeem

Het lage celgetal van 150.000 dankt Scherpenzeel aan de secure en rustige manier van melken en een door een onafhankelijk deskundige goed afgestelde melkstal. 'Ik dacht eerst: hup 120 koeien per uur door die melkstal, maar het celgetal steeg al snel naar 300.000. Nu weet ik; het gaat om de kwaliteit, dat laatste half uur extra melktijd maakt niet uit.' Goed melken is essentieel om het celgetal laag te houden, weet Scherpenzeel.

'Daarom melken we nu met handschoenen en melken we voor.' Eerst melken de medewerkers zeven koeien voor en desinfecteren ze de spenen met een alcoholdoekje, daarna sluiten ze het melkstel pas aan. Daarna volgen de volgende zeven koeien. Als de koeien uit zijn, worden ze gedipt en de tepelvoering wordt automatisch gereinigd met een backflush-systeem, een investering van 35.000 euro. Een combinatie van waterstofperoxide en azijnzuur in de tepelvoering doodt alle bacteriën. 'Een celgetal beneden de 250.000 levert hier een cent extra per kg melk op, dus die investering had ik in een half jaar terugverdiend.'

Het fokkerijbeleid bij Scherpenzeel is niet specifiek gericht op het verlagen van celgetal. 'Wij fokken topexterieur, een lange levensduur en veel melk', zegt Wim, die veel vaarzen melkt van Du-

plex, Lucky Mike en Jefferson. In het inseminatievat zit vooral sperma van Page-wire, Ice Pack, Cutler, Samuelo en Buckeye.

Behalve deze vastberaden koers in de veeverbetering dragen volgens Scherpenzeel de diepstrooiselboxen bij aan het lage vervangingspercentage op zijn bedrijf. 'Bezoek maar eens bedrijven met een andere boxbedekking, je ziet gelijk verschil in de kwaliteit van de benen. Diepstrooiselboxen vergeleken met matrassen kosten me weliswaar twee keer zoveel zaagsel van 155 euro per ton, maar wat is veel geld? Tien procent extra vervanging op 650 koeien is 65 koeien per jaar, maal 2000 euro per koe. Al zou het zaagsel me twee keer zoveel kosten, dan koos ik nog voor diepstrooiselboxen. Ik wil het maximale uit de koe, ik ga voor de maximale opbrengst.' |

Secuur en rustig melken houdt celgetal laag

